

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

Кафедра економічного права та економічного судочинства

**ТРЕТІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ
ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА
ПРОНСЬКОЇ ГРАЦІЄЛИ ВАСИЛІВНИ**

Міжнародна науково-практична конференція

12 квітня 2024 р., м. Київ

Київ
Видавництво Ліра-К
2024

УДК

Треті наукові читання пам'яті професора Пронської Грацієлли Василівни. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (12 квітня 2024 р., м. Київ) / За заг. ред.: В.В. Поєдинок, А.С. Головачової. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 224 с.

ISBN 978-617-520-813-7

У збірнику опубліковано матеріали міжнародної науково-практичної конференції «**Треті наукові читання пам'яті професора Пронської Грацієлли Василівни**». (м. Київ, 12 квітня 2024 р.). Основними тематичними напрямками конференції стали: європейська інтеграція України: нові виклики для бізнесу й законодавця; цифровізація у сфері господарювання: стан та перспективи правового регулювання; економіка війни та повоєнне відновлення економіки України: господарсько-правовий аспект; врахування вимог сталого розвитку у правовому регулюванні господарської діяльності; захист економічних прав під час війни та в повоєнний період; актуальні проблеми правового забезпечення вирішення економічних спорів.

Для науковців, викладачів, суддів, адвокатів, здобувачів юридичної освіти та юристів-практиків.

Матеріали в збірнику подаються в авторській редакції

УДК

ISBN 978-617-520-813-7

© Автори статей, 2023

© Видавництво Ліра-К, 2023

Література:

1. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 р. № 3038-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 34. Ст. 343.
2. Про затвердження Порядку розроблення проектної документації на будівництво об'єктів: наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 16.05.2011 р. № 45. *Офіційний вісник України*. 2011. № 43. Ст. 26.
3. ДБН Б.2.2-12:2019 “Планування і забудова територій”: наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 26.04.2019 р. № 104. *Інформаційний бюлетень Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України*. 2019. № 6.
4. ДБН В.2.2-15:2019 “Житлові будинки. Основні положення”: наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 26.03.2019 р. № 87. *Інформаційний бюлетень Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України*. 2019. № 8.

ДЕРЕВЯНКО Богдан

*доктор юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник відділу
господарсько-правових досліджень проблем
економічної безпеки Державної установи
«Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Мамутова Національної академії
наук України»*

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МОДЕЛІ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕНЕРГЕТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Економічна, соціальна, політична, воєнна ситуація в Україні без перебільшення є безпрецедентною навіть у порівнянні із найскладнішими часами татаро-монгольської навали, експансії Речі Посполитої, періоду Руїни. Вона співставна хіба що із часами сталінського голодомору 1932-1933 років та часами II світової війни. Значна частина працездатного населення опинилася під окупацією, не менша частина виїхала до європейських та інших країн; велика кількість промислових підприємств та інших об'єктів захоплена ворогом, знищена або виведена з ладу; ЗСУ потребують усе більше військової техніки, обладнання, енергії, палива

боєприпасів. При цьому держава повинна продовжувати здійснення соціальних виплат, видатків на освіту, науку, культуру, спорт та інші «мирні» сфери діяльності. Не в останню чергу завданням держави є підтримка у доброму стані об'єктів енергетичної системи і так званої критичної інфраструктури. В іншому випадку число із наявних мінімум восьми мільйонів українців, які є біженцями у центрально- та західноєвропейських країнах, може кратно зрости. Очевидно, що злочинний рашистський режим це також усвідомлює, оскільки неодноразово намагався і продовжує чинити спроби завдати шкоди різноманітним українським енергетичним об'єктам. Зрозуміло, що держава вживає заходів із захисту енергетичних об'єктів військовими методами, зокрема посилює систему протиповітряної оборони. Але не менш ефективним може бути кардинальне збільшення видобутку електроенергії, забезпечення підтримання значних її запасів, повернення Україні статусу впливового експортера електроенергії на європейський ринок. Серед іншого досягти цього можливо через розширення застосування елементів «зеленої» енергетики. Очевидно, що розвиток прогресивних енергетичних технологій в умовах воєнного стану є своєчасним і доречним. Тому нещодавно, у період дії воєнного стану, 30 червня 2023 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України», покликаний активізувати процеси розвитку «зеленої» енергетики в Україні. Ним було внесено значну кількість змін і доповнень до інших законів [1]. Проте і в цій сфері навіть до повномасштабного вторгнення московії (російської федерації) ситуація була не найкращою у світі. Раніше нами вказувалося, що Україна значно відстає у виконанні завдання з переходу до «зеленої» енергетики від Японії, Південної Кореї, держав Західної Європи, Австралії, Нової Зеландії, США, КНР та деяких інших держав світу. При цьому відстає не лише в частині відсутності відповідних норм у законодавстві, але й у кількості та якості теоретичних напрацювань фахівців із технічних, юридичних, економічних наук, у практичній реалізації навіть наявної української і міжнародної теоретичної бази [2, с. 63].

Законодавство Українине містить терміну «елементи моделі «зеленої» енергетики». Зазвичай у філософії та теорії різних природничих і суспільних наук елементом вважається первинний суцільний компонент певної складної і розгалуженої системи чи комплексу, в якій/якому значна або велика кількість елементів поєднана у структуру. Тому вважаємо, що модель «зеленої» енергетики» можна уявити певною системою чи комплексом, переважна більшість елементів якої/якогоназвана у статті 1 «Визначення термінів» Закону України «Про альтернативні джерела енергії». Основними є альтернативні та відновлювані джерела енергії:

альтернативні джерела енергії – відновлювані джерела енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, гідротермальна, аеротермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси,

газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів, та вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний гази, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів;

відновлювані джерела енергії – відновлювані невикопні джерела енергії, а саме енергія сонячна, вітрова, аеротермальна, геотермальна, гідротермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів [3].

Названі вище альтернативні та відновлювані джерела енергії як основні елементи моделі «зеленої» енергетики мають використовуватися в межах спеціальної програми. Очевидно, що таку програму також можна вважати елементом (дещо складнішого порядку) моделі «зеленої» енергетики. Раніше нами пропонувалася загальна структура програми видобутку і використання енергії з альтернативних джерел [4]. Очевидно, що і на сьогодні елементи запропонованої тоді програми генерування і використання енергії з альтернативних джерел є актуальними. Для повного запуску генерування енергії з альтернативних джерел потрібно розробити спеціальну програму, структурні елементи якої у загальних рисах було визначено п'ятнадцять років тому: мету програми; рівень програми, відповідальних та виконавців; строк виконання; розбивку на етапи та виділення етапів виконання; джерела фінансування; засоби регулюючого впливу держави на суб'єктів господарювання, спрямовані на досягнення мети програми [4, с. 70-72]. Розробка, затвердження на нормативному рівні та реалізація такої програми з генерування енергії з альтернативних джерел та її використання в умовах воєнного стану виглядає не менш важливою, ніж у мирні часи. Вочевидь у сучасній ситуації публічно-правові елементи у таких відносинах мають бути посилені. Так само мають бути скоординовані й елементи програми як елемента моделі «зеленої» енергетики.

Раніше основною метою програми пропонувалося визначити доведення до певного відсотка генерування і використання енергії з альтернативних джерел у промисловості та побуті [4, с. 70]. Сьогодні мету можна скоординувати у бік максимального забезпечення потреб ЗСУ, об'єктів критичної інфраструктури і домогосподарств в електроенергії, значна частина якої буде «зеленою». Рівень програми має залишитися загальнодержавним, а публічно-правова складова підвищена у бік посилення регулювання, управління і контролю.

Раніше пропонувалося виконання такої програми залежно від запланованого результату у строки, не триваліші за 10-25 років із досягненням певного результату за 7-15 років [4, с. 71]. Очевидно, що сьогодні ці строки мають бути скорочені, і перші результати мають бути досягнуті уже за декілька місяців. Так само мають бути знижені і строки реалізації кожного із трьох основних великих етапів, а самі етапи мають бути розділені на підетапи.

Основними джерелами фінансування раніше пропонувалося визначити кошти державного та місцевих бюджетів, а додатковими – позабюджетні кошти [4, с. 72]. Сьогодні має бути навпаки. Держава повинна прагнути стимулювати інвестора (українського, іноземного, індивідуального, колективного, утвореного у будь-якій організаційно-правовій формі із використанням майна різних форм власності) вкладати кошти у реалізацію програм розвитку «зеленої» енергетики. Вочевидь, що для цього можуть бути застосовані основні засоби регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання, спрямовані на досягнення мети такої програми, названі у статті 12 Господарського кодексу України [5], а також інші засоби, названі спеціальним законодавством або не заборонені ним. Уявляється, що застосування названих та інших елементів моделі «зеленої» енергетики в умовах воєнного стану підвищить ступінь безпеки критичної інфраструктури, ступінь використання ЗСУ озброєнь, обладнання, машин, механізмів тощо, основним чи додатковим джерелом енергії яких є електроенергія, економічно підтримає економіку.

Література:

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України: Закон України від 30 червня 2023 року № 3220-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3220-20#Text>
2. Деревянко Б.В. Тенденції розвитку законодавства України про «зелені» тарифи на електричну енергію. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 2 (71). С. 62–71. URL: <https://repository.ndippp.gov.ua/handle/765432198/257>
3. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20 лютого 2003 року № 555-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 24. Ст. 155.
4. Деревянко Б.В. Щодо структури програми використання енергії з альтернативних джерел. *Город, регион, государство: экономика-правовые проблемы: Сб. науч. тр.* / НАН України. Ин-т экономико-правовых исследований. Донецк: Изд-во «Вебер» (Донецкое отделение). 2009. С. 68–74. URL: <https://repository.ndippp.gov.ua/handle/765432198/299>
5. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст. 144.